

Lokal Historisk Forening for Tølløse Egnen

Forår 2017

Tølløse Postkontor set fra haven ca. 1915 (foto: Enigma / Postmuseet).

Vores postvæsen, 1

I 2016 så vi efter 305 år slutningen på det danske postvæsen. Post Danmark, som det kom til at hedde i 1995 som led i delvis privatisering af de offentlige tjenester, er nu en del af det overvejende svensk ejede PostNord. Postvæsenet er nu et logistikfirma, som satser på pakkepost og godstransport og i øvrigt tilpasser sig den nye digitale virkelighed. Et stykke dansk historie er dermed slut, og to farver forsvinder i vores bybillede: den klassiske røde postuniform og de gule postbiler! Posthornet er et anerkendt symbol for postvæsenet i hele Europa, så det får vi lov til at beholde endnu, hvis man ellers kan finde en postkasse!

Breve og postkort udgør en vigtig del af vores lokalarkiv. De fortæller om familieforbindinger, gøremål på gårdene, ferieophold og meget andet. Men indleveringerne begynder nu at ændre karakter. Snart er de sidste gammeldags postkort og breve indleveret og registreret og kunsten at skrive breve er snart glemt.

Postvæsenets farver

Rødt og gult var det oldenborgske kongehus' farver, og de har været de danske postfarver siden 1704. Postillonens (posttrytterens) jakke og kappe skulle være af kraprødt¹

klæde med et gult for². Postvognen/diligencen fik den nærmest karrygule farve, som vi kender så godt fra postbilerne. I byerne blev postbudenes røde uniform indført ved lov i 1848. Herved fik kunderne et klart signal om bypostbudets funktion. Det røde postbud er siden begyndelsen af 1900-tallet i flere forskellige udgaver brugt som motiv på danske postkort med juhilsener, nytårshilsener og hilsen fra Danmark og sågar et sjældent et med Hilsen fra Tølløse³.

Landposten fik sin røde postjakke først i 1976. Det røde ovale postskilt i standardformat blev indført under Christian IX. Han var også den første konge, der lagde profil til et dansk frimærke.

Det ældste postvæsen

Det danske postvæsen opstod re-

elt først med Christian IV's 'Forordning om Post-Budde' af 24. december 1624. Posttjenesten blev derved et kongeligt monopol og skulle gerne give overskud til de bundløse kongelige lommer. Hovedruten gik mellem rigets to store handelssteder, København og Hamburg over Store Bælt via Odense, Kolding og Haderslev. Det var en såkaldt 'agende' post, og ruten blev besøgt én gang om ugen. Det tog 6 rejsedage. Den ridende post brugte 51 timer, hvis alt gik vel. Den anden hovedrute gik via Køge og Rødby over Femern til Heiligenhafen. Postmesteren havde kontor i Børsen, hvor han var at træffe 2 timer om dagen. Derudover var der en postmester i Kolding.

Ud fra hovedruterne førte 'gående' og 'ridende' postruter (i alt 11) bl.a. til Ålborg via Viborg og fra Kolding

Postruter 1624.

til Ribe. Kongens borge, heriblandt Holbæk Slot og Kalundborg, og købstæderne blev også betjent af gående og ridende postbude. En overgang var posttjenesten på private hænder⁴, og i 1674 fik kongens uægte søn, Christian Gyldenløve, posttjenesten som indtægtskilde. Efter hans død i 1703 overtog hans enke, Dorothea Krag, på vegne af sine umyndige børn funktionen som en effektiv (og den indtil videre eneste kvindelige) øverste leder af posttjenesten. Hun var den, der indførte den kraprøde og karrygule uniform.

I 1711 tog kongen monopolet til sig igen og Generalpostamtet blev etableret som den etat, den skulle forblive i ca. 300 år. Med tiden blev der udnævnt flere postmestere. De var tjenestemænd og indtog en vigtig stilling i samfundet på linje med præsten, borgmesteren, embedslægen og notaren. En postmester skulle være en 'ædru og flittig mand' (indtil 1850 ofte en afdanket officer), og postkontoret havde til huse i deres eget hjem. Det specielle ved Generalpostamtet var, at overskuddet gik til en fond også kaldet Postpensionskassen, som reelt var kongens private pensionskasse for afdankede

¹Farve fremstillet af krapplanten (*rubia tinctora*).

²Forordning om postbude af 1624, stk. 21

³Findes i arkivet som sort/hvid scan.

⁴Poul von Klingenberg overtog i 1653 og skulle skabe orden i posttjenesten.

tjenere, embedsmænd og deres enker og efterlevende børn. Postvæsenet var og forblev et kongeligt monopol frem til 1850!

Udover forsendelse af post og pakker var Generalpostamtet også ansvarlig for personbefordringen. I 1804 skiftede postvæsenet navn til **General Post- og Befordringsvæsen**. Dagvognene, som kørtes af kontrahenter, der ejede vogn og heste, var et afgørende led i personbefordringen. Det foregik til dels i åbne vogne, hvilket ikke ligefrem var luksus. Den første diligencen kom til landet i 1798. Det var en 'stage coach' indført fra Amerika som samlesæt, og den blev modellen til senere tiders diligencer. I 1830'erne indførte man på mange ruter de gule diligencer⁵, som gik under navnet 'Posten'⁶.

Posten gjorde holdt ved bestemte kroer, som fungerede som udvekslingssted, postopsamlingssted eller skiftested for hestene og kusken. Vejene var elendige og sled hårdt både på heste og passagerer. På kroerne kunne passagerer, postkusken og postillonen også spise og overnatte. Elverdamskroen var sådan et vigtigt sted på ruten fra Roskilde til Holbæk. Herfra fortsatte postruten til Kalundborg og Nykøbing Sj. Rasmus Christiansen lavede i 1938 en serie romantiske billeder af 'Posten' heriblandt et, der viser skiftet ved Elverdamskroen. H.C. Ander-

*Diligencekusk Jens Chr. Larsen, Ugerløse.
Datering: 1880-1895.*

sen omtalte derimod diligencen fra Hamborg til København som 'Pinselskasser'.

Fra postmesteren i Holbæk kom post og breve videre med private bude eller sognebude. Et af de ældste bevarede breve til Holbæk er fra 1746. Det kom fra Napoli via det danske postkontor i Hamburg⁷ og adressen var: **Monsieur Chevalier de Vogt, Holbek**. Det var tilstrækkeligt. Forsendelser blev betalt enten af afsenderen ved aflevering på opsamlingsstedet eller af modtageren. Prisen var afhængig af brevets vægt, og hvor langt det skulle befordres. I den ældste forordning af 1624 blev prisen for et brev på et halvt ark⁸ mellem København og Holbæk sat til

6 skilling⁹. Omkring 1840 kostede det ca. en dagløn for en arbejder at sende et brev. En forsendelse måtte ikke veje mere end 750 gr. Fra 1850'erne gennemgik postvæsenet en tiltrængt udvikling. **Frimærket** blev indført i 1851 efter engelsk forbillede. Derved indførte man også enhedsporto'en for en forsendelse uanset afstand. I 1865 blev forskellen mellem enkeltbreve (et halvt ark) og dobbeltbreve (et helt ark) ophævet. Et brev på op til 250 gr. kostede nu 4 skilling. Der blev også indført en frimærkekonvolut. På alle postruterne blev der oprettet brevsamlingssteder. Skomagerkroen havde i perioden 1852-1874 status som postopsamlingssted. Landpostruten fra Skomagerkroen til Aastrup, Kvarmløse, Soderup, Bukkerup, Sønderstrup, Kr. Eskilstrup, Bårup, Støstrup, Kr. Hvalsø og Vester Såby skulle gås 6 gange om ugen. I 1860'erne begyndte opførelsen i byerne af posthuse, som fremover ejedes af postvæsenet, og ikke længere af postmesteren. Mange steder kom posthuset til at ligge i direkte tilknytning til stationen (f.eks. Holbæk i 1875) eller i selve stationen med stationsforstanderen som ansvarlig ekspeditør, som af postetaten fik et vederlag for dette arbejde (Tølløse St. indtil 1905 og stationerne på Høng Tølløse-banen efter 1901). I 1871 indføres de første brevkort, som kostede deres pålydende

værdi. Forsiden med frimærket var til adressen, bagsiden til meddelelsen, som alle og enhver så kunne læse. I 1880'erne indføres der illustrerede brevkort, som gerne var et fotografi af det sted, man havde besøgt. Siden med frimærket var indtil 1905 forbeholdt adressen, og derfor har de ældste postkort i arkivet hilsener og tekst skrevet hen over billedet. Fra 1905 blev frimærkesiden delt op i en højre del til adresse og venstre del til tekst og hilsener. Julekortet, som var en engelsk opfindelse fra 1840'erne, kom først til Danmark via Tyskland i 1870'erne. Det vakte Emma Gads misbilligelse. Julekort var *'til største besvær for Postvæsenet og ikke til synderlig glæde for dem, der udveksler dem.'*

Fra 1894 hed etaten **Telegraf-, Post og Befordringsvæsen**. Det navn holdt ikke mere end en snes år. De sidste diligencer på Sjælland kørte på ruten Jyderup - Nykøbing Sj. med stop og skift af heste og kusk i Vejlekroen i Fårevejle og på ruten Roskilde - Skibby¹⁰. Derefter overtog rutebilerne og toget definitivt 'personpostens' funk-

⁵Fransk *diligence* = omhu og punktlighed

⁶H.C. Andersen: Tolv med Posten.

⁷Indtil 1860 var der et dansk postkontor i Hamburg og Lübeck.

⁸Arket blev foldet og forseglet med lak og stempel. Kuverten er en senere opfindelse.

⁹Breffue-Pendinge aff et Breff, som er et halff Arck'

¹⁰Niels Jensen: *Fra diligencens sidste dage*.

Lokalt postkort fra før 1905.

tion, mens post og pakker blev befordret i postvogne og postbiler. I 1916 udgik personbefordring fra postvæsenets opgaver. I 1927 oprettedes det **P&T**, som vi alle har kendt.

Landposten

Holbæk amt og Frederiksborg amt var de første to amter, der fik postkasser og landpostruter som en forsøgsordning¹¹. Veglængden og omdelingstiden blev lagt til grund for lønnen. En dags arbejde svarede til 4 mil, mens 10 daglige omdelingstimer var maksimum. I 1870-71 var der i Holbæk Amt 2 postkontorer, 3 postekspeditioner og 13 brevsamlingssteder med til sammen 29 gående landposter¹².

De første landpostbude var ikke ansat i postvæsenet, men var private 'kontrahenter', der havde indgået en aftale med postmesteren, postekspeditøren eller brevsamleren¹³. Lønnen var ringe – mellem en tredje og en fjerdedel af hvad en ufaglært arbejder i byen kunne få i fast beskæftigelse. Landpostbudene var typisk husmænd og landhåndværkere med andet arbejde ved siden af. De første landpostbude afleverede og modtog post på de såkaldte udvekslingssteder. Udbringning til selve adressaterne på landet skete først fra 1876-77 og derefter fik landpostbuddet gradvist de mange ansvarsfulde opgaver, som vi alle har oplevet. Af en lønningsliste for Landpostbu-

*Landpostbud Lars Peter Hansen, Tølløse.
Datering: ca. 1930*

de ved Tølløse Postekspedition for november 1886 fremgår det, at 4 af de seks navngivne landpostbude

fik 31 kr. og 20 øre, (Hans Johansen, Jens Peter Andersen, Jens Christian Frandsen, og Peter Jørgensen). Den femte, Hans Kristian Hansen fik 36 kr. og 40 øre, og den sjette, Niels Kristensen¹⁴, som var agende landpost til Kr. Eskilstrup og Baarup, fik hele 45. kr.¹⁵

Status som tjenestemand

I 1865 kom der en 'Vejledning for Landpostbude': de skulle være ordentlig klædt og bære skilt med teksten 'landpostbud'. I 1891 fik

¹¹Efter forslag fra stationsforstander og brevsamler G.J. Jessen i Holte.

¹²Postmester Th. Kornerup, 'Postvæsenets udvikling i Holbæk Amt.'

¹³Herregårdene havde ofte deres eget 'postbud', der blev sendt af sted til købstanden for at afvente postvognen.

¹⁴Måske den Niels Christiansen, der byggede hus på Jernbanevej 16?

¹⁵Lønningsliste fra Postmuseet Enigmas arkiv.

4 postbude i sommeruniformer på St. Merløse Station. Udateret.

landpostbudene en hue, og i 1893 både hue og mørkeblå toradet jakke, og det er den uniform, der kan ses på de fleste billeder helt frem til 1950'erne. Den blev syet i Nyborg Statsfængsel, og pasformen var derfor ikke altid perfekt. Fangerne kunne godt lide at sabotere. Der fandtes også en noget lettere, lys sommeruniform med hvid kasket. Fra 1913 til 1947 bar landposten på venstre ærme et særligt tjenesteskilt med krone og posthorn.

Fra gående til kørende

Efter 1894 kunne landposten få lov til at benytte egen cykel, og der

indførtes efterhånden tjenestecykler med forstærket forgaffel og ophæng til den store posttaske til pakkerne. Landposten skulle selv holde sin cykel mod en årlig cykelgodtgørelse. I 1919 blev det pålagt landpostbudene at bruge cykel, men de ældre (over 50 år), som indtil da ikke havde benyttet cykel, var fritaget¹⁶. Cyklerne var udstyret med lappegrej og pumpe.

Efterhånden blev cyklen afløst af biler på de længste ruter. I 1964 fik landposten en Renault 24. For Tølløse blev der i 1970 oprettet to motoriserede ruter (Tølløse-Marup og Tølløse-Vallenderød), én landroute, som blev betjent på knallert, og to

Postbude med deres tjenestecykler i St. Merløse. Udateret.

Overpostbud Poul Rasmussen med ladcykel ud for Baptisternes Højskole i Tølløse. Datering: 1950.

store bydistrikter. Ekstrapost, Frede Sørensen, skulle tage sig af Gl. Tølløse. Flemming Sørensen betjente Nr. Eskilstrupruten på knalbert.

Faglig organisation

Landposterne var organiseret i Landpostbudenes Centralforening, som eksisterede fra 1902 til 1993. De røde postbude var siden 1908 organiseret i Postbudenes Fællesorganisation, som fra 1914 hed Dansk Postforbund. Landpostene og pakkemestre var ikke med i postforbundet. I 1917 fandt de to organisationer i det mindste fæl-

les fodslag, men først med tjenestemandsløven af 1919 blev landposten tjenestemand. Samtidig fik de en lønforhøjelse, 1 ugentlig fridag og omsider ret til en uges ferie. I 1914 skønnede man endnu **'at landpb fik sol og frisk luft nok i kraft af deres arbejde'**.

Kvinder i postvæsenet

'Kvindens benyttelse i postfaget' var overskriften i en debat i Tidsskrift for Postvæsen i 1876. Det

¹⁸Det er kendetegnende, at PostNord i Sverige nu fyrer de ældre postbude, som har cyklet i mange år og ikke har kørekort!

6 landpostbude ved Tølløse Postkontor. Datering: 1915-16.

gik ikke stille af sig. Postinspektør Castberg mente, at kvinder var helt ubrugelige indenfor postvæsenet. Den anden debattør, overpostmester H.G. Petersen, mente at de kunne bruges som medhjælp på mindre ekspeditioner på landet. Men det er kun den halve sandhed og gælder de stillinger, der forudsatte status og krævede uddannelse og titel: på gamle billeder helt tilbage fra 1880'erne fra Postmuseets arkiv ses gæve kvinder, der fungerede som landpost, navnlig i det jyske. I 1905 udnævnes den første statsansatte kvindelige postekspedient. Kvinder kunne få arbejde som postmedhjælpere og kontorister. Det første kvindelige tjenestemandsansatte postbud blev ansat i 1971.

Postkontorerne

Postkontorerne med de smukke røde skilte med posthorn, kongekrone og kongens hhv. dronningens monogram har i høj grad været med til at præge borgernes billede af etaten og dens magt. Det var fine solide bygninger – nogle i palæstil¹⁷ –, som fortsat præger bybilledet i købstæderne. Sammen med kirken, skolen og stationen var de byens sociale omdrejningspunkt, og det var ikke mindst postbudene og landpostbudene, der var med til at befæste dette.¹⁸Vore postbude og landpostbude har været et vigtigt bindeled i samfundet. At være postbud var et tillidshverv, eftersom de også tog imod postgirokort og betalinger, og i en række år kom de med folkepension-

Tølløse Posthus på Jernbanevej 20. Datering: 1911.

nen. Alle kendte dem, og de kendte alle. De kom ud til de fjernest liggende gårde og husmandssteder. De gav en hånd med, når der var brug for lidt hjælp og fodrede hunden, hvis dens herre var væk. Når landposten kom, blev der holdt pause, lavet kaffe og udvekslet nyheder fra sognet. Som en landpost sagde: 'Jeg kendte 130 køkkener'

Kilde: Det danske Post og Telegrafvæsen Bd. I-IV

Særlig tak til Eva Wistoft Andersen, *Enigma* (tidligere Postmuseum), som gav os adgang til museets bibliotek og arkiv.

Efterskrift

En epoke er måske alligevel ikke helt slut! Efter afslutning af artiklens redaktion blev PostNords

regnskaber for 2016 offentliggjort, og det viste sig, at PostDanmark havde et kæmpe underskud, mens den svenske del havde overskud. På svensk side viste man meget ringe vilje til at skulle være med til at dække underskuddet i den danske del. Nu er det op til politikerne at finde en løsning og en stor pose penge for at sikre et dansk postvæsen. Måske får vi alligevel lov til at beholde de røde postjacker!

I næste nummer fortsætter Marina Wijngaard artiklen med fokus på de lokale posthuse og postbude.

¹⁷Det gamle postkontor i Tølløse, arkitekt A. Clemmensen, 1909.

¹⁸Johs. Nørregaard Frandsen.

Barndom i præstegårdsforpagterboligen

Jens Viggo Jensen er f. 3. sept. 1924 som søn af Bodil Sofie og Johannes Severin Jensen, der var præstegårdsforpagtere i St. Tåstrup. Nedenstående er uddrag af Viggo Jensens erindringer om barndommen i præstegården – erindringer, som han kalder "Mine fodspor", og som er afleveret til Tølløse Lokalarkiv.

Fra gammel tid hørte der jord til alle præstekald på landet. Gården blev drevet af præsten selv eller af en bestyrer, og indtægterne ved landbruget var en væsentlig del af præstens løn

I 1923 blev far ansat som bestyrer for daværende præst I. C. Scharling. Et par år efter blev ansættel-

sen ændret til en stilling som forpagter. Forskellen var, at man som bestyrer fik en fast løn af præsten, der så selv stod for indtægter og udgifter. En forpagter drev gården som selvstændig og betalte faste årlige afgifter til præsten som en form for leje af gården.

I St. Tåstrup Præstegård boede præsten og forpagteren tæt på hinanden og havde fælles gårdsplads. Det krævede derfor et godt samarbejde at få det til at glide uden for store uoverensstemmelser. Det gik godt det meste af tiden. Indimellem kunne der dog opstå gnidninger, men da far var en rolig og besindig mand, som ikke var let at blive uvenner med, blev problemerne løst.

Luftfoto af St. Tåstrup Kirke og – Præstegård, med forpagterboligen i længen nærmest kirken.

Generelt havde vi det godt med præsterne. Vi kom da også sammen med dem til hverdag og fest, og præstens børn færdedes meget i vores hjem og legede med os børn.

Boligforholdene

De første år indtil 1932 boede vi i den gamle forpagterbolig, der var meget lille og i en meget dårlig forfatning. Jeg husker svagt, hvordan den var indrettet og har efter hukommelsen tegnet en skitse over boligen.

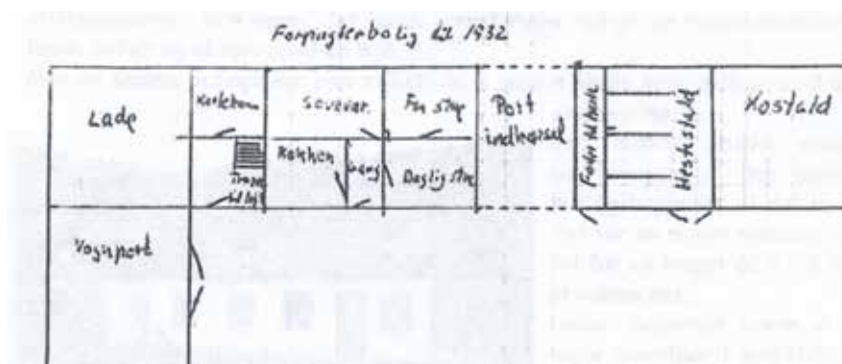
Køkkenet var meget trangt og i dårlig forfatning. Der var ikke vand indlagt – det måtte hentes i spande ved den gamle pumpe i det modsatte hjørne af gårdspladsen. Der var heller ikke afløb fra vasken. I stedet stod der en spand, som man måtte holde meget øje med og sørge for at tømme, når den var ved at være fuld. Så vi lærte at spare på vandet.

Familiens opholdsstue husker jeg også som meget lille og trang med møbler, der fyldte meget. Der var en buffet, spisebord med stole og så en divan. Den tilstødende pæne stue blev kun brugt, når der var gæster. Der havde vi nogle gamle blå klunkemøbler.

Soveværelset må have været meget trangt, for ud over mors og fars senge skulle der være plads til 3 børnesenge. Og der var ikke mulighed for opvarmning. Der var kun en kakkellovn i dagligstuen og selvfølgelig brændekomfuret i køkkenet. Karlekammeret var heller ikke særlig spændende, men det blev også kun brugt til at sove i, da karlen ellers opholdt sig inde hos os. Jeg husker da også, at karlen ofte blev brugt som barnepige, når mor og far skulle i byen uden os.

Ny forpagterbolig

Det var trange og meget dårlige boligforhold. I 1932 fik vi mulig-

Skitse over den gamle forpagterbolig, tegnet af Viggo Jensen.

*Bodil og Johannes Jensen med deres 3 børn i haven foran det gamle stuehus.
Datering: før 1932.*

hed for at få bygget et nyt stuehus. I dag synes betingelserne nok lidt mærkelige. Alle bygningerne var jo ejet af menighedsrådet. Men far skulle selv betale for at få bygget et nyt stuehus, ganske vist afdraget over 28 år gennem et lån i stiftsmidlerne. Man synes, det havde været mere rigtigt, at menighedsrådet havde betalt og så opkrævet en leje. Men de samme betingelser blev stillet, da vi senere skulle have indlagt vand og elektricitet.

Jeg husker ganske svagt nedrivningen af det gamle hus og byggeriet af det nye. Det var meget spændende for en knægt på 7-8 år at opleve det. Under byggeriet boede vi i nogle værelser i præsteboligens sydfløj, som præsten, Andreas Jørgensen, havde stillet til rådighed. Det var meget trangt,

men godt at kunne blive boende i gården, tæt ved arbejde og dyr.

Det nye hus var dejligt efter daltidens forhold, og der var god plads. Men der var sparet. Der var ikke elektrisk lys – vi måtte fortsat klare os med petroleumslamper. Det kunne da være hyggeligt, men lyset var dårligt, navnlig i stald og udhus i den mørke tid. Der blev dog sluttet afløb fra køkkenet til kloak, og vi fik vist også samtidig en håndpumpe ind i køkkenet, så vi ikke skulle hente vand ved brønden.

Opvarmningen skete stadig ved kakkellovne. Der var kun kakkellovne i de to stuer og så en lille en i soveværelset, der slet ikke kunne varme rummet op. Det var nu heller ikke almindeligt, at der blev varmet op i soveværelset, kun hvis én var syg. Det var et meget koldt so-

Det nye stuehus. Datering: efter 1932.

veværelse, det samme med det tilstødende børneværelse. Så det kunne være en barsk omgang at komme i seng om vinteren, navnlig i de meget kolde vintre under krigen. Men så blev sengen som regel forvarmet lidt med en varmedunk eller en varm sten. Dynerne var tykke og varme, så det gik, når man først havde fået sengen varmet op. Men der kunne godt være rim på dynen, når man vågnede om morgenen. I øvrigt var børneværelset meget lille og kunne kun lige rumme de 3 børnesenge.

Køkken og toilet

I køkkenet var der også stadig et gammeldags komfur. Men det var mor også vant til, så det klarede hun sig fint med, og så gav det en

dejlig varme. De senere år i præstegården fik vi dog gasapparater, som stod oven på det gamle komfur.

Men toilet fik vi ikke. Vi måtte fortsat op i den anden ende af gårdspladsen for at bruge det gamle lokum dér. Det var ikke spændende i mørke og kulde. Så natpotter blev benyttet meget.

Badeværelse fandtes heller ikke. Den daglige vask foregik i køkkenet ved vasken, og der kunne man så få "etagevask". Da vi var mindre, blev vi badet i køkkenet i en zinkbalje. Da vi blev større, kunne vi få bad i vaskehuset, når det havde været vaskedag – også i den anden ende af gårdspladsen. Så blev der varmet vand i gruekedlen, og vi kunne bade i det store trækar. Først

Bodil Jensen i det nye køkken. Udateret.

meget senere, efter at vi var flyttet hjemmefra, blev der indrettet bad og toilet inde i stuehuset.

Vi havde heller ikke telefon. Når vi en sjælden gang skulle bruge en telefon, når der skulle ringes til dyrlæge eller grise skulle på slagteriet, lånte far den inde hos præsten. Vi fik først selv telefon i 1945 eller 1946 – det var mens jeg var på Seminariet. Det var en såkaldt "partstelefon", hvor man kunne være op til 4 på samme linje. Når man skulle ringe, skulle man altid huske at høre, om der var andre, der brugte linjen – og man kunne jo høre, hvad der blev snakket om. Men det gjorde man selvfølgelig ikke! Vi fik 53 u.

Elektricitet fik vi også først under eller lige efter krigen, og det måtte vi også selv betale.

Den gamle pumpe

En meget vigtig indretning for gårdens drift var den gamle træpumpe, som bestod af en udhulet træstamme. Der hentede vi de første

år vand til husholdningen, og ikke mindst blev den brugt til at pumpe vand ind til køerne. Fra pumpen var der nemlig et rør ned til kostalden, og når vi satte en prop i tuden på pumpen, kunne vi pumpe vand ned til køerne. Det var meget ofte en af os børn, der blev sat til det arbejde. Det var ikke altid lige spændende, for køerne kunne drikke meget vand.

Om dette har jeg en ganske særlig erindring, som jeg aldrig glemmer. Min morbror Hans, som jeg holdt meget af, passede engang bedriften, mens far var indlagt på sygehuset. På det tidspunkt gik jeg på realskolen i Tølløse. En dag var jeg lige kommet hjem fra skole.

Pumpen på gårdspladsen. Udateret.

Storvask ved brønden. Udateret.

Så kom Hans ind og sagde: "Kan du ikke lige gå op og pumpe vand ind til køerne?". Jeg var lidt uvillig og undskyldte mig med at jeg skulle ordne lektier. Så blev Hans straks kort for hovedet, vendte sig om og sagde: "Nå, men så skal jeg nok gøre det selv!" Så røg jeg op og sagde: "Nej, jeg skal nok gøre det", løb bagefter ham og ville pumpe. Men nej, det fik jeg ikke lov til – han gjorde det selv. Det var en episode, som jeg aldrig glemte. Det var sidste gang, jeg nægtede at gøre noget for Hans.

Mange af gårdens aktiviteter foregik omkring den gamle pumpe. Der var altid vand i det store trækar, og her blev hestene altid vandet. Både vores og præstens storvask foregik her, hvor vaskehuset lå lige ved siden af. I de første år havde

vi vaskehus fælles med præsten, så det var blot at aftale, hvem, der skulle vaske hvornår. Men efter pastor Lundsteens var kommet, kunne det ikke rigtig fungere – der var for mange problemer. Så det endte med, at vi fik indrettet vort eget vaskehus ved siden af.

Det betød så, at det gamle lokum måtte flyttes, og det var da en lettelse, for det blev indrettet tættere på vores bolig. Men stadig skulle vi ud i kulden, når vi "skulle på". På et tidspunkt – lige før eller i begyndelsen af krigen – blev det endelig besluttet, at vi skulle have indlagt vand. En elektrisk pumpe blev anbragt i præstens kælder, og der blev ført vandrør ind til præstegården, til stalden, til vores bolig og noget senere til kirkegården. Den kære gamle pumpe, som var

ved at rådne op, blev fjernet, og brønden blev renoveret. Den gamle brønd var bygget op af kampesten, og det var egentlig ikke særlig appetitligt at se, at der boede frøer, tudser og andet kryb inde mellem stenene. Men nu blev der så sat cementrør ned, så det blev mere stabilt, og der var ikke mere plads til tudserne. Det var en kolossal lettelse nu blot at kunne dreje på hanen og der så af sig selv løb vand ud, også til køerne.

Men den fornøjelse kunne også få en ende. Vi oplevede nemlig i de strenge vintre under krigen, at vandrørene ned over gårdspladsen til stalden og vores køkken meget hurtigt frøs, så der ikke kom vand ud af hanerne. Rørene var simpelthen ikke lagt dybt nok ned, så frosten nåede hurtigt ned og stoppede vandet.

Det betød, at vi i lange perioder i flere vintre måtte trække al vandet

*Bodil og Johannes Jensen som ældre.
Pressefoto, udateret.*

til stalden og til vores husholdning op af brønden med et reb og en spand. Det var ikke særlig spændende arbejde i 20-25 graders frost!

Efterskrift

Viggo Jensens forældre var præstegårdsforpagtere i St. Tåstrup i 32 år. De flyttede derfra i 1961 til et hus på Holbækvej i St. Merløse.

Kontingent

Ægtepar: 250 kr. Enlige: 150 kr.

Kontingentet er for et helt år og kan betales ved mødeaftenerne i januar og februar. Ved kontantbetaling medbringes den tilsendte opkrævning. Der kan også indbetales på konto 4398 5397081 inden 1. marts. Er der medlemmer, der ønsker transport til møderne? Ring til et af bestyrelsesmedlemmerne, som vil hjælpe med samkørsel.

Medlemmer har gratis adgang til aftenarrangementerne.

Kaffe med brød: 30 kr. Gæstebillet: 20 kr.

Løssalgspris på ekstra numre af medlemsbladet: 30 kr.

Tenniskabaret i Tølløse anno 1946

Aktørerne ved Tenniskabaretten på Tølløse Hotel.

Den 10. marts 1946 kl. 16 præcis var der fest på "Hotel Tølløse". Det var Tølløse Tennisklub, der var arrangør af en Tenniskabaret, bestående af sange og sketches af forskellig slags. Et 12-mands orkester under ledelse af musikdirektør Ove Hamæl spillede både under forestillingen og til det efterfølgende bal. Desuden optrådte operasanger Cresten Blanke som solist.

Så alle sejl var sat til for at gøre dagen festlig. Og at den nok også blev det, vidner billedet af aktørerne om! På et bestyrelsesmøde i Tølløse Tennisklub aftaltes, at der aftenen før festen skulle være generalprøve, hvor kommunens aldersrentenydere og Centralskolens børn

blev indbudt. Naturligvis var der også udfærdiget et program, så man kunne følge med i, hvad der foregik på scenen. Men for at finansiere projektet, var det nødvendigt for Tennisklubben at sælge nogle reklamer til byens handlende. En sådan kostede 3 kr. pr. stk., og hvis den skulle være ekstra stor, kostede den 5 kr. Hver reklame bestod af et lille vers, der set med nutidens øjne – er mindst lige så morsomme, som selve dagen angivelig var for aktørerne og de tilstedeværende!

Her nogle eksempler:

*Er din vandtilførsel for dig glippet,
eller har du vrøvl med "træk og slippet",*

*må til Hilmer Hansen straks du ringe,
den slags kan han nemt i orden bringe.*

Hilmer Hansen – tlf. 226

*Trænger du til latter – til en lille tåre,
så lad Viby, Petterson og Richardt dig bedåre.*

*Alt, hvad yndigt eller mandigt dig behager,
det har Jensen-Bio rigeligt på lager.*

Biografen – Tølløse

*Gik din kvinde bort med troløst hjerte
trøst dig da i Bager Olsens tærte.
Blev din svigermor hos dig tilbage
da er sidste trøst: vor kransekage.*

Bagermester Olsen – tlf. 159

*Kaffemøllen gik en tid i stå,
inden længe kan du atter få
kaffe med arabersmag og -duft,
modnet i oasens tropeluft.
Derfor: kom og ombyt dine mærker
med de brune bønners underværker!*

A. Knudsen – tlf. 2

*"Hafa" – den lokale strøgbazar
sidste nyt i alle brancher har
fra New York, Bruxelles, Madrid og
Varde,
husk den gamle sandhed: "Hafa" har
det!*

"Hafa" – tlf. 159

*Er der fest hos degnen eller præsten,
og hos lige meget hvem for resten,
flødeskum og is fra Mejeriet
sætter festligt prikken over "i"-et.*

Tølløse Mejeri – tlf. 57

*Snart er hver erstatning lyst i band,
og hos os du atter finde kan
alle første klasses ægte varer,
kaffe, whisky, sydfrugt, ris, cigarer,
alt vi savned – snart på hver en hylde,
genser du i overdådig fylde.*

C. L. Svendsen – tlf. 5-100

*Gik dit urværks travle viser træt,
vil dit vækkeur ej makke ret?
alting ordnes smertefrit og let
af Poul Jensens dygtige pincet.*

Poul Jensen – tlf. 80

*Snart er alle hjulene i gang
varefloden vil til Danmark strømme.
opfyldt bli'r snart alle silkedrømme;
vil du møde duften fra Paris
sker det ét sted kun – naturligvis
S. P. Møllers etablissement.*

S. P. Møller – tlf. 35

*Er du træt af hverdagslivets prosa?
Prøv da Oldenborgs spirituosa.
Hvis du os de tomme flasker byder,
ny og liflig væske i dem flyder,
der forjager hver en ussel hæmning
i en lys og salig søndagsstemning.*

C. T. Oldenborg – tlf. 12

*Intet pige hjerte bli'r bedåret,
hvis du "nakkekrøller" har i håret
eller frodig stubmark rundt om hagen,
Rasmussens salon kan klare sagen.
Lad vor kniv og saks kun komme til,
snart en "Don Juan" du blive vil.*

Chr. Rasmussen – tlf. 232

Dersom du de eksklusive ønsker har, bør du handle kun hos Lundov og hans far.

trinde, travle gratier omkring dig svæver, ekspederer alt, hvad glubsk dit ønske kræver.

Blade, så du selv kan se, hvad nyt der sket er,

udstyr, bøger, legetøj og ny tapeter.

Tølløse Boghandel – tlf. 15

Løber din forlorne visdomstand efter lækker sulemad i vand?

Da er H. P. Hansen dagens mand.

alt det lækre bondegården yder, alt hvad skovens vilde jæger skyder, kort sagt: alt hvad bug og øje fryder, H. P. altid sine kunder byder.

H. P. Hansen – tlf. 44

Dette eksklusive dokument blev hos "Folkebladet" sat på prent. Alt i smagfuldt tryk og annoncering yder vi i bedste, billigste levering.

Tølløse Bogtrykkeri – tlf. 157

Blikkenslagermester Hilmer Hansen, Tølløse Bio, Bagermester Olsen, Købmand A. Knudsen, Hafa, Tølløse Mejeri, Købmand C. L. Svendsen, Urmager Poul Jensen, Manufakturhandler S. P. Møller, Købmand C. T. Oldenborg, Barber- og Frisørmester Chr. Rasmussen, Tølløse Boghandel, Slagter H. P. Hansen, Tølløse Bogtrykkeri og alle de andre sponsorer var medvirkende til, at Tennisklubbens kabaret kunne gennemføres.

Program fra Tenniskabaretten 1946.

Man solgte 214 billetter à 3 kr. til festen og udstedte 144 passive medlemsskaber à 1 kr., der også gav adgang på dagen. Programmerne solgtes for 25 øre / stk. I alt gav arrangementet et overskud på 264,35 kr.

Selv om rimsmeden ind imellem har haft lidt problemer med versefødterne, er rimene på programmet sjove og fortæller dels noget om tiden, dels noget om de lokale handlende. De fleste var forretningsdrivende i byen i rigtig mange år og har sat deres spor i byen. En enkelt eksisterer stadig: det er Tølløse Bogtrykkeri, der stadig leverer ”smagfuldt tryk og annoncering” – bl.a. bladet, som du sidder med!

Tølløse Håndkøbsudsalg

Siden 1546 har apotekervæsenet været underkastet lovgivning. Det var et liberalt erhverv, der krævede en kongelig bevilling. Apotekeren ejede selv sit apotek, og kunne blive ved til sin død. Derefter blev bevillingen tilkendt en ny. Apotekerne havde indtil 1913 eneret på fremstilling af medicin.

Med tiden blev medicin fremstilling langsomt overtaget af medicinalvirksomhederne, og en egentlig produktion på apotekerne ophørte i 1990.

Allerede fra 1854 har vi oplysninger om apotekerregninger, betalt af Fattigvæsenet i Tølløse og Aagerup Sogn til apoteker Svend Christian Wessel Ipsen, Elefantapoteket. Det drejede sig hovedsagelig om mikstur, plaster, omslag, saft og igler.

Elefantapoteket var det ældste i Holbæk. Det blev oprettet i 1705 af apoteker Evert Fellmann. Det andet, Løveapoteket, åbnede i 1914.

I 1871 blev der udstedt en apotekerbevilling til Hvalsø, hvor apotekeren byggede et stort hus på Roskildevej 4. Tølløse-egnen var derefter ikke længere helt afhængig af de to apoteker i Holbæk. I 1907 fik Tølløse et håndkøbsudsalg fra Hvalsø Apotek hos købmand Svendsen på Jernbanevej 16. Apoteker i Hvalsø var på det

Trikotage- og skotøjsforretning på Jernbanevej 18 C. Udateret.

tidspunkt Christian Erasmus Otterstrøm Jensen.

Håndkøbsudsalget blev i 1975 flyttet til Jernbanevej 18C dør om dør med frisør Bent Larsen. De to forretninger var på et tidligere tidspunkt indrettet i, hvad der havde været en del af Afholdshotellets rejselade. Indtil håndkøbsudsalget flyttede ind i 18C havde der været en Tatol, og endnu tidligere

Tølløse Apoteksudsalg februar 2017.
Foto: Ejlif Rude Jensen.

en Tricotage forretning. Ved siden af (i frisørforretningen) havde Hertha Iversen i mange år sin skotøjsforretning. I 2017 får Tølløse omsider et apo-

tek, som bliver et 'shop-in-shop' apotek i SuperBrugsen. Den seneste lovgivning om apotekervirk-somhed har åbnet op for denne mulighed.

Lokalhistorisk Forening for Tølløse Egnen

Generalforsamling d. 9. marts 2017

Til generalforsamlingen mødte ca. 60 medlemmer op, og de valgte indledningsvis Niels Jensen, Skimmede, som dirigent.

I sin beretning fortalte formand Sv. Aage Jørgensen, at 2016 havde været et godt år med stor opbakning til arrangementer og udflugter samt – på trods af dødsfald - også en fremgang i antallet af medlemmer. Ved årsskiftet var der således godt 300.

I løbet af året er der blevet holdt 5 ordinære bestyrelsesmøder. Formanden fortalte om arbejdet i arrangements-, økonomi- og bladudvalget samt udvalget for offentlig planlægning. Desuden berettede han om det forløbne år i Tølløse Lokalarkiv.

Sv. Aage Jørgensen takkede medlemmerne for opbakning og fremmøde ved foreningens arrangementer. De, der uden for bestyrelsen giver et nap med ved mødernes afvikling, fik også en tak. Endelig var der også en personlig tak fra formanden til bestyrelsen for godt og konstruktivt samarbejde.

Formandens beretning blev godkendt, hvorefter kassereren fremlagde regnskabet. Der var i 2016 indtægter for 87.964 kr. og udgifter for 87.180 kr., hvilket giver et overskud på 784 kr. Pr. 31.12.2016 havde foreningen et indestående på 61.050 kr. Regnskabet blev godkendt, og kontingentet forbliver uændret det kommende år.

Herefter var der valg til bestyrelsen. På valg var Marina Wijngaard, Kirsten Lousdal og Erik Lausen, der alle genopstillede og blev valgt. Som suppleant genopstillede Vivian Pihl, der også blev valgt. Som revisor genvælges Poul Andersen for 2 år. Den anden revisor, Orla Bodholt, har trukket sig

*Formand Sv. Aage Jørgensen aflægger beretning.
Foto: Ejilif Rude Jensen.*

midt i perioden, hvorfor revisorsuppleant Bruno Jensen er indtrådt i hans sted. Derfor skulle der vælges en ny revisorsuppleant – det blev Bent Petersen.

Efter generalforsamlingen stod den på lokalhistorisk quiz, der var tilrettelagt og blev afviklet af arkivar Inge-Lis Madsen. Deltagerne blev inddelt i hold à 5-6 personer, der fik 30 spørgsmål at besvare. Det vindende hold havde 22 rigtige og bestod af Anne Warberg, Tove Diness, Henning Petersen, Bent Petersen og Knud Sørensen, der hver fik en flaske rødvin som præmie.

Byvandring i Stestrup

Dato: torsdag den 8. juni 2017 kl. 18.00

Guide: Louise Wolter, formand for bylauget.

Stestrup er en landsby, som tidligere var en del af Soderup-Eskilstrup kommune. I Andeltiden og op til midten af 1950-erne var der i byen, ud over huse og gårde, en smedje, tømrervirksomhed, købmandsgård, slagterforretning, mejeri, skole, vognmand m.m.

I årtierne efter blev der bygget en ny centralskole, landbrugsdriften blev specialiseret, og mejeriet nedlagt. Købmanden og slagteren blev udkonkurreret af supermarkedet, og håndværksfagene gik en svær tid i møde.

I dag er der ingen handel og håndværk, og nogle af landbrugene er lagt sammen til større enheder. Landsbyen har dog stadig meget at vise frem, og vores guide vil fortælle om byen fra dengang til i dag, hvor fællesskab rendyrkes i form af mange fælles aktiviteter over året. Stestrup har sin egen bypark, og har været nomineret til årets landsby i TV Øst.

Rundvisningen afsluttes med hyggeligt samvær og traktement.

Stestrup er også en boglandsby, dvs. at den indgår i en række landsbyer verden over, som har skabt nyt liv i deres lokalområder ved at huse boghandler, antikvariater m.m. I Stestrup sælges bøgerne til fordel for humanitære organisationer. Skulle nogle af Jer ligge inde med bøger, som I vil donere, kan de afleveres til Louise, når der er byvandring.

Pris inkl. traktement: 100 kr./ prs

Mødested: Stestrup Gl. Skole, Stestrupvej 76

Tilmelding senest d. 01.06.2017 til Carsten Kristoffersen (tlf. 31 42 48 84) eller Vivian Pihl (tlf. 60 62 71 74).

Udflugt til Horsens Statsfængsel

Lørdag den 9. september går foreningens årlige busudflugt til Horsens Statsfængsel.

Efter at Det Slesvigske Kyrasserregiment blev nedlagt i 1842, mistede Horsens sin status som garnisonsby. Som en kompensation for de mange afskedigelser fik bystyret lov at opføre Horsens Tugthus, der blev taget i brug i 1853. Indtil 1857 var det soldater fra Fredericia, som passede på fangerne, herefter fik fængslet egne vagthold. I forbindelse med den nye straffelov af 1930 skiftede Horsens Tugthus navn til Horsens Statsfængsel.

I 1892 blev der for sidste gang i Danmark eksekveret dødsstraf for forbrydelser begået i fredstid. Det var Jens Nielsen, der efter en kort mistrøstlig tilværelse blev halshugget i fængslets gård. En anden kendt fange i fængslet var pengeskabstyven Karl August Lorentzen. I 1959 flygtede han via en 18m lang tunnel, som det var lykket ham at grave på 11 måneder, efterladende følgende besked til fængselspersonalet: "Hvor der en vilje, er der også en vej". Lorentzen gemte sig efterfølgende på en bondegård, men blev opdaget nogle dage senere.

Fængslet lukkede i 2006 og er nu et kriminalitets- og fængselsmuseum, som har vundet flere store internationale priser for sin fængselsformidling. NB! Da der er en del trapper i fængslet, skal man i den forbindelse være selvhjulpent!

Efter besøget i Horsens kører vi til Hejse Kro lidt uden for Fredericia og spiser frokost. Efterfølgende kører vi ind i Fredericia By, hvor der bliver tid til ca. 1 time på egen hånd, før vi sætter kursen mod Sjælland.

Bussen afgår fra Tølløse St. kl. 07.30 og fra Ugerløse Kirke kl. 07.40. Forventet hjemkomst ca. kl. 19.00. Max. 50 deltagere og pris 500 kr./prs. Betaling for turen skal ske snarest og senest den 1. juni 2017 til foreningens konto 4398 5397081 eller et bestyrelsesmedlem.

NB! Ved evt. afbud får man t/m den 03.09.2017 det indbetalte beløb retur. Efter denne dato finder tilbagebetaling kun sted, hvis personer på ventelisten kan overtage pladsen i bussen.

Turen er p.t. fuldttegnet. Hvis man ønsker at komme på venteliste, kan Erik Lausen (tlf. 61 66 59 22) eller Carsten Kristoffersen (tlf. 31 42 48 84) kontaktes.

Konstituering

Efter generalforsamlingen har bestyrelsen konstitueret sig som følger:

Formand: Sv. Aage Jørgensen.

Næstformand: Marina Wijngaard.

Kasserer / kasserersuppleant: Erik Lausen / Carsten Kristoffersen.

Protokolfører / sekretær: Ejgil Piil Petersen.

Økonomiudvalg: Erik Lausen (formand), Carsten Kristoffersen, Kirsten Lousdal, John Jeppesen og Sv. Aage Jørgensen (observatør).

Arrangementsudvalg: Sv. Aage Jørgensen (formand), Carsten Kristoffersen, Vivian Pihl, Ejgil Piil Petersen og Grethe Preisler.

Udvalg for offentlig planlægning: Marina Wijngaard (formand), Kirsten Lousdal, Erik Lausen og Carsten Kristoffersen.

Bladudvalg: Inge-Lis Madsen (formand), Marina Wijngaard, Grethe Preisler, Kirsten Lousdal og Carsten Kristoffersen.

Arrangementer 2017/2018

Alle møderne holdes i Aktivitetshuset Tølløse, Nytorv 14.

Lørdag den 6. maj 2017 kl. 11.00 besøg på Svanholm Gods

Guidet rundvisning efterfulgt af kaffe og is. Mødested cafebutikken, Svanholm Gods 16A, 4050 Skibby. Max. 35 deltagere. Tilmelding: senest d. 1. maj til Vivian Pihl (tlf. 60 62 71 74) eller Carsten Kristoffersen (tlf. 31 42 48 84). Læs mere om udflugten i forrige blad.

Torsdag den 8. juni 2017 kl. 18.00 byvandring i landsbyen Stestrup

Guidet byvandring ved Louise Wolter. Mødested Stestrup Gl. Skole, Stestrupvej 76. Tilmelding: senest d. 1. juni til Vivian Pihl (tlf. 60 62 71 74) eller Carsten Kristoffersen (tlf. 31 42 48 84). Læs mere om byvandringen inde i bladet.

Arrangementer 2017/2018

**Søndag den 3. september 2017 kl. 12.00 Det Store Theselskab
Holbæk Museum**

Lørdag den 9. september 2017: busudflugt til Horsens

Guidet rundvisning i Horsens Statsfængsel, frokost på Hejse Kro, afsluttende med besøg 1 time i Fredericia på egen hånd. Afgang kl. 07.30 fra Tølløse St. /07.40 Ugerløse Kirke. Læs mere om turen inde i bladet.

Torsdag den 12. oktober 2017 kl. 19.30

Sv. Aage Jørgensen: De nordatlantiske øers rolle under 2. verdenskrig, den kolde krig og indtil dato. Livet på en dansk flådebase i Grønland i midten af 1960'erne (righoldigt billedmateriale).

Torsdag den 9. november 2017 kl. 19.30

Historiker Carsten Egø: 100 året for salget af De dansk Vestindiske Øer, øernes historie og den danske slavehandel.

Torsdag den 14. december 2017 kl. 19.30

Farmaceut Erik Aksel Ejner Lindgren: Julen tilsat humor: "Lad ikke julen komme bag på dig – kom bag om julen".

Torsdag den 11. januar 2018 kl. 19.30

Detektorfører og fritidsarkæolog Kenny Thygesen: Arkæologien set gennem min metaldetektor.

Torsdag den 8. februar 2018 kl. 19.30

Eventyrer, forfatter, foredragsholder og guide Kim Greiner: Eventyr i Peru.

Torsdag den 8. marts 2018 kl. 19.30

Ordinær generalforsamling efterfulgt af historisk quiz ved arkivleder Inge – Lis Madsen.

Torsdag den 12. april 2018 kl. 19.30

Kaptajn Finn Sylvest Jensen, Hillerød: Fra pilot til kaptajn på Frederiksborg Slots Sø.

Lokalhistorisk Forening for Tølløse Egnen

Formand**Svend Aage K. Jørgensen**

Svalevej 1
4340 Tølløse
E-mail: svaakj@tollose.dk
Tlf. 59 16 10 19

Næstformand**Marina Wijngaard**

Østergade 20
4340 Tølløse
E-mail: eho@olsen.mail.dk
Tlf. 59 18 58 41

Kasserer**Erik Lausen**

Lindestien 5
4340 Tølløse
E-mail: erik@tollose.dk
Tlf. 61 66 59 22

Bestyrelsesmedlemmer**Ejgil Piil Petersen**

Fasanvej 7
4370 St. Merløse
E-mail: ejgil@tollose.dk
Tlf. 57 80 15 10

Grethe Preisler

Pilevej 90
4340 Tølløse
E-mail: grethe@tollose.dk
Tlf. 59 19 47 57

Kirsten Lousdal

Stærvej 14
4350 Ugerløse
E-mail: kirsten@tollose.dk
Tlf. 21 90 40 07

Carsten Kristoffersen

Bakkedraget 14
4340 Tølløse
E-mail: carsten@tollose.dk
Tlf. 31 42 48 84

Bestyrelsessuppleanter**Vivian Pihl**

Pilevej 60
4340 Tølløse
E-mail: vivian@tollose.dk
Tlf. 60 62 71 74

John Jeppesen

Jernbanevej 19
4340 Tølløse
E-mail: john@tollose.dk
Tlf. 60 84 09 07

Foreningens hjemmeside

www.tølløse.dk
webmaster: John Jeppesen

Holbæk Arkiverne / Tølløse**Lokalarkiv**

Hjortholmvej 9
4340 Tølløse
Tlf. 72 36 70 83 / 72 36 36 24
E-mail: tollose-arkiv@holb.dk

Arkivets åbningstider

Onsdag kl. 13.00 – 17.00

Arkivleder**Inge-Lis Madsen**

Nybyvej 62
4340 Tølløse
Tlf. 20 44 62 55
E-mail: ilm@holb.dk